

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 382/2012-17

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 22. augusta 2012 predbežne prerokoval sťažnosti obchodnej spoločnosti P., s. r. o., B., vedené pod sp. zn. Rvp 9927/2012 až sp. zn. Rvp 9930/2012, zastúpenej advokátom doc. JUDr. B. F., B., vo veci namietaného porušenia jej základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ako aj namietaného porušenia čl. 12 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 14 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom a uzneseniami Krajského súdu v Trenčíne č. k. 3 CoE 81/2012-31 z 18. apríla 2012 v spojení s postupom a uznesením Okresného súdu Partizánske č. k. 6 Er 250/2011-13 z 19. decembra 2011, Krajského súdu v Trenčíne č. k. 23 CoE 145/2012-60 z 8. júna 2012 v spojení s uznesením Okresného súdu Partizánske č. k. 6 Er 370/2009-42 z 20. februára 2012, Krajského súdu v Trenčíne č. k. 23 CoE 140/2012-47 z 30. mája 2012 v spojení s uznesením Okresného súdu Partizánske č. k. 3 Er 204/2010-29 z 8. marca 2012 a Krajského súdu v Trenčíne č. k. 16 CoE 51/2012-42 zo 16. mája 2012 v spojení s uznesením Okresného súdu Partizánske č. k. 3 Er 44/2011-24 z 8. marca 2012 a takto

r o z h o d o l :

1. Sťažnosti obchodnej spoločnosti P., s. r. o., vedené pod sp. zn. Rvp 9927/2012 až sp. zn. Rvp 9930/2012 s p á j a na spoločné konanie, ktoré bude ďalej vedené pod sp. zn. Rvp 9927/2012.

2. Sťažnosti obchodnej spoločnosti P., s. r. o., o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) boli 2. júla 2012 doručené sťažnosti obchodnej spoločnosti P., s. r. o. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorými namieta porušenie svojich práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“), ako aj namietaného porušenia čl. 12 ods. 2 ústavy a čl. 14 dohovoru postupom a uznesením Krajského súdu v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) č. k. 3 CoE 81/2012-31 z 18. apríla 2012 (ďalej aj „napadnuté rozhodnutie krajského súdu“) v spojení s postupom a uznesením Okresného súdu Partizánske (ďalej len „okresný súd“) č. k. 6 Er 250/2011-13 z 19. decembra 2011 (ďalej aj „napadnuté rozhodnutie okresného súdu“) a postupom a uzneseniami krajského súdu č. k. 23 CoE 145/2012-60 z 8. júna 2012, č. k. 23 CoE 140/2012-47 z 30. mája 2012 a č. k. 16 CoE 51/2012-42 zo 16. mája 2012 v ich spojení s postupom a uzneseniami okresného súdu č. k. 6 Er 370/2009-42 z 20. februára 2012, č. k. 3 Er 204/2010-29 z 8. marca 2012 a č. k. 3 Er 44/2011-24 z 8. marca 2012.

2. Zo sťažností a z ich príloh vyplýva, že sťažovateľka sa v rámci svojej podnikateľskej činnosti zaoberá inter alia poskytovaním úverov z vlastných zdrojov. Sťažovateľka poskytla na základe zmlúv o úvere uzavretých s dlžníkmi úvery, ktoré boli títo povinní vrátiť podľa podmienok dojednaných v úverových zmluvách. Vzhľadom na skutočnosť, že dlžníci dobrovoľne nepristúpili k úhrade svojich záväzkov, ich pohľadávky voči sťažovateľke sa stali splatnými a v nadväznosti na podmienky dojednané v úverových zmluvách obsahujúce aj rozhodcovskú doložku boli sťažovateľkou začaté rozhodcovské konania pred ňou zvoleným rozhodcovským súdom – spoločnosťou S., a. s., B. Rozhodcovské rozsudky tohto súdu, a to sp. zn. SR 02552/10 z 22. apríla 2010 (vec vedená

pod Rvp 9927/2012), sp. zn. SR 21005/09 z 8. decembra 2009 (vec vedená pod Rvp 9928/2012), sp. zn. SR 11527/10 z 9. decembra 2010 (vec vedená pod Rvp 9929/2012) a sp. zn. SR 03762/09 z 3. júna 2009 (vec vedená pod Rvp 9930/2012) boli exekučným titulom na vykonanie exekúcie. Súdny exekútor na základe poverení udelených okresným súdom začal nútený výkon rozhodnutí, t. j. exekúciu. V priebehu exekučného konania okresný súd svojím uznesením č. k. 6 Er 250/2011-13 z 19. decembra 2011 rozhodol o zamietnutí žiadosti súdneho exekútora JUDr. R. K. o udelení poverenia na výkon exekúcie a uzneseniami č. k. 3 Er 204/2010-29 z 8. marca 2012, č. k. 3 Er 44/2011-24 z 8. marca 2012 a č. k. 6 Er 370/2009-42 z 20. februára 2012 rozhodol o zastavení prebiehajúceho exekučného konania. Krajský súd na odvolania sťažovateľky svojimi napadnutými rozhodnutiami potvrdil okresným súdom vydané prvostupňové rozhodnutia ako vecne správne.

3. Sťažovateľka v predostretej argumentácii atakovala právne závery v rozhodovacej činnosti okresného a krajského súdu, ktorým vytkla ich nesprávnosť z hľadiska právneho posúdenia relevantných hmotnoprávných ustanovení príslušných právnych predpisov na predmetnú právnu vec sa vzťahujúcich, keď okresný a krajský súd „... *svoje rozhodnutie formuloval na základe nesprávneho právneho posúdenia a s použitím chybných aplikácie a interpretácie...*“, za súbežného porušenia viacerých procesných pravidiel spočívajúcich v tom, že „... (i) *rozhodol nad rámec zverenej právomoci, (ii) rozhodol bez návrhu na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, (iii) svojím postupom odňal účastníkovi možnosť konať pred súdom, (iv) rozhodol na základe nedostatočne zisteného skutkového stavu, pretože nevykonal náležité dokazovanie...*“. Sťažovateľka zároveň poskytla ústavnému súdu na zváženie vlastnú interpretáciu právnych predpisov vzťahujúcich sa na jej právnu vec, keď uviedla, že „*Zákonodarca priznal všeobecným súdom právomoc posudzovať zákonnosť rozhodnutí rozhodcovských súdov iba v rámci konania o zrušení rozhodcovského rozsudku, teda iba v rámci konania zvláštneho, uskutočňovaného na základe zákona, ktorý bol na úpravu rozhodovania sporov rozhodcovskými súdmi a úpravu uznania a výkonu tuzemských a cudzích rozhodcovských rozhodnutí ... prijatý. Všeobecný súd si musí byť vedomí toho, že ani súdy nie sú oprávnené vykonávať priame zásahy do právoplatných rozhodnutí rozhodcovských súdov. Súdna prax je jednotná v názore, že už*

v štádiu posudzovania splnenia zákonných predpokladov pre poverenie súdneho exekútora na vykonanie exekúcie sa exekučný súd okrem iného zaoberá tým, či k návrhu na vykonanie exekúcie bol pripojený exekučný titul opatrený potvrdením o jeho vykonateľnosti, či rozhodnutie (iný titul) je z hľadísk zakotvených v príslušných právnych predpisov vykonateľné tak po stránke formálnej... ako aj materiálnej... V rámci tohto skúmania nie je exekučný súd oprávnený posudzovať vecnú správnosť... rozsudku všeobecného súdu, ani rozsudku rozhodcovského súdu. Exekučný súd nedisponuje právomocou rušiť či meniť rozhodnutie, ktoré je exekučným titulom.“. V závere svojej argumentácie zdôraznila, že „Exekúcia bola začatá zákonným spôsobom, na základe vykonateľného a platného exekučného titulu, ktorý naďalej existuje a zotráva platným, právoplatným a vykonateľným. Súd po vykonaní prieskumu exekučného titulu vydal súdnemu exekútorovi poverenie na výkon exekúcie. Od vydania exekučného titulu, ani od vydania poverenia na výkon exekúcie nenastali žiadne nové právne ani skutkové okolnosti, ktoré by mali viesť k zmene postoja súdu.“.

4. V nadväznosti na uvedené sťažovateľka žiadala, aby ústavný súd vydal nález, v ktorom vysloví porušenie jej základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 ústavy, práv podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 1 dodatkového protokolu, ako aj porušenie čl. 12 ods. 2 ústavy a čl. 14 dohovoru postupom a napadnutými rozhodnutiami okresného súdu a krajského súdu, zruší napadnuté rozhodnutia okresného a krajského súdu a veci vráti na ďalšie konanie a prizná jej primerané finančné zadosťučinenie, ako aj úhradu trov konania.

II.

5. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

6. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

7. Sťažovateľka namietala porušenie svojich základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 ústavy a práv podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 1 dodatkového protokolu, ako aj porušenie čl. 12 ods. 2 ústavy a čl. 14 dohovoru postupom a napadnutými rozhodnutiami okresného súdu a krajského súdu.

II.A

K spoločnému prerokovaniu vecí

8. Podľa § 31a zákona o ústavnom súde ak tento zákon neustanovuje inak a povaha veci to nevylučuje, použijú sa na konanie pred ústavným súdom primerane ustanovenia zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „OSP“). V zmysle § 112 ods. 1 OSP v záujme hospodárnosti konania môže súd spojiť na spoločné konanie veci, ktoré sa uňho začali a skutkovo spolu súvisia alebo sa týkajú tých istých účastníkov. Zákon o ústavnom súde nemá osobitné ustanovenie o spojení vecí, avšak v súlade s citovaným § 31a zákona o ústavnom súde možno v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ústavy použiť na prípadné spojenie vecí primerane § 112 ods. 1 OSP.

9. S prihliadnutím na obsah sťažností vedených ústavným súdom pod sp. zn. Rvp 9927/2012 až sp. zn. Rvp 9930/2012 a z tohto obsahu vyplývajúcu právnu a skutkovú súvislosť uvedených sťažností a taktiež prihliadajúc na totožnosť v osobe sťažovateľky a okresného a krajského súdu, proti ktorému tieto sťažnosti smerujú, rozhodol ústavný súd uplatniac citované právne normy tak, ako to je uvedené v bode I výroku tohto uznesenia.

II.B

K namietanému porušeniu označených základných práv napadnutými uzneseniami okresného súdu

10. V čl. 127 ods. 1 ústavy je zakotvený princíp subsidiarity, podľa ktorého ústavný súd môže konať o namietanom porušení práv sťažovateľa a vecne sa zaoberať sťažnosťami iba vtedy, ak sa sťažovateľ nemôže domáhať ochrany svojich práv pred všeobecným súdom. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd teda automaticky nezakladá aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich. Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby zistí, že ochrany tohto základného práva alebo slobody, porušenie ktorých namieta, sa sťažovateľ môže domôcť využitím jej dostupných a aj účinných právnych prostriedkov nápravy, prípadne iným zákonne upraveným spôsobom pred iným súdom alebo pred iným štátnym orgánom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie (napr. m. m. I. ÚS 103/02, I. ÚS 6/04, II. ÚS 122/05, IV. ÚS 179/05, IV. ÚS 243/05, II. ÚS 90/06). Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti ultima ratio inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05).

11. Zásada subsidiarity reflektuje okrem iného aj princíp minimalizácie zásahov ústavného súdu do právomoci všeobecných súdov, ktorých rozhodnutia sú v konaní o sťažnosti preskúmané (IV. ÚS 303/04).

12. Pokiaľ ide o napadnuté rozhodnutia okresného súdu, ústavný súd vzhľadom na už uvedené poukazuje na skutočnosť, že proti týmto bolo možné podať odvolanie ako riadny opravný prostriedok (čo sťažovateľka aj využila), a preto sťažnosť v tejto časti bolo potrebné odmietnuť pre nedostatok právomoci ústavného súdu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

II.C

K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutými rozhodnutiami krajského súdu

13. O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom všeobecného súdu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím všeobecného súdu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých namietal, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (IV. ÚS 92/04, III. ÚS 168/05, II. ÚS 172/2011).

14. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch...

15. Formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru. Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (obdobne napr. II. ÚS 71/97, IV. ÚS 195/07,

III. ÚS 24/2010). Nútený výkon súdnych a iných rozhodnutí vrátane súdnej exekúcie podľa Exekučného poriadku je podľa stabilnej judikatúry ústavného súdu (PL. ÚS 21/00, I. ÚS 5/00, II. ÚS 143/02, III. ÚS 60/04) súčasťou základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

16. Podľa svojej konštantnej judikatúry ústavný súd nemá zásadne oprávnenie preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (II. ÚS 21/96, III. ÚS 151/05). Vo všeobecnosti úlohou súdnej ochrany ústavnosti poskytovanej ústavným súdom napokon nie je ani chrániť občana pred skutkovými omylmi všeobecných súdov, ale chrániť ho pred takými zásahmi do jeho práv, ktoré sú z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné (I. ÚS 17/01). Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy totiž vyplýva, že ústavný súd nie je opravnou inšinciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov. Úlohou ústavného súdu nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 ústavy (I. ÚS 13/01, I. ÚS 120/04).

17. Ústavný súd v danom prípade považoval za významné vyriešiť zásadný problém sťažovateľky, a teda či krajský súd rozhodujúci v rámci exekučného konania o odvolaní proti prvostupňovému rozhodnutiu, ktorým bola exekúcia zastavená a v prípade veci vedenej pod sp. zn. Rvp 9927/2012 rozhodol o zamietnutí žiadosti súdneho exekútora o udelenie poverenia na výkon exekúcie, mal právomoc skúmať prípustnosť exekúcie z hľadiska relevantnosti exekučného titulu, ktorým bol rozhodcovský rozsudok rozhodcovského súdu; uvedené konanie pred rozhodcovským súdom nadväzovalo na rozhodcovskú doložku uzatvorenú medzi sťažovateľkou a dlžníkmi v zmluve.

18. Z napadnutých rozhodnutí krajského súdu vyplýva jeho stotožnenie sa so závermi rozhodnutí okresného súdu, ktorý svoje rozhodnutie o zastavení exekučného konania založil na § 45 ods. 1 písm. c) a ods. 2 zákona č. 244/2002 Z. z. o rozhodcovskom konaní v znení

neskorších predpisov (ďalej len „zákon o rozhodcovskom konaní“) v spojení s § 57 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „Exekučný poriadok“), a to z toho dôvodu, že rozsudok rozhodcovského súdu, ktorý bol v danej veci exekučným titulom, nebol uznaný za spôsobilý exekučný titul, a to z dôvodu neprijateľnosti rozhodcovskej doložky zakladajúcej právomoc rozhodcovského súdu na konanie ako absolútne neplatnej zmluvnej podmienky obsiahnutej v zmluve, ktorej účinky spôsobujú značnú nerovnováhu medzi právami a povinnosťami zmluvných strán v neprospech dlžníka ako spotrebiteľa. Právomoc rozhodcovského súdu bola teda založená na absolútne neplatnom zmluvnom dojednaní.

19. Krajský súd vo svojich všetkých napadnutých rozhodnutiach dôsledne vyložil svoje úvahy týkajúce sa posúdenia v týchto veciach rozhodujúcej okolnosti, a to rozhodcovskej doložky, ako neprijateľnej zmluvnej podmienky (od ktorej sťažovateľka aj odvíjala príslušnosť ňou zvoleného rozhodcovského súdu na konanie a ktorého rozsudok bol exekučným titulom, pozri bod 2) vo vzťahu k normám spotrebiteľskej legislatívy.

19.1 Krajský súd v uznesení č. k. 3 CoE 81/2012-31 z 18. apríla 2012 v podstatnom dôvodil: *„Správny bol záver súdu prvého stupňa, ktorý uviedol, že predmetnú zmluvu je potrebné posudzovať podľa ustanovení o spotrebiteľskom práve, keďže medzi účastníkmi bola uzatvorená zmluva o spotrebiteľskom úvere. Spotrebiteľské právo patrí k najviac sa rozvíjajúcim oblastiam práva, ktorého základnou funkciou je ochrana spotrebiteľa ako slabšej strany. V zmysle § 3 ods. 3 zákona č. 250/2007 Z. z... o ochrane spotrebiteľa každý spotrebiteľ má právo na ochranu pred neprijateľnými podmienkami v spotrebiteľských zmluvách.*

Pri posudzovaní exekučného titulu z aspektov ust. § 45 zákona č. 244/2002 Z. z. správne súd prvého stupňa vychádzal z ust. § 53 ods. 1 a 4 a § 54 ods. 1, 2 Obč. zák. a smernice Rady 93/13/ETTS a zisťoval či zmluva o splátkovom úvere, na základe ktorej bol priznaný nárok oprávnenému neobsahuje takú podmienku, ktorá má nekalý charakter a je preto absolútne neplatná. Správne pri skúmaní dospel k záveru, že rozhodcovská doložka má charakter nekalej podmienky, keďže spôsobuje v právach a povinnostiach zmluvných

strán značnú nerovnováhu, a to v neprospech spotrebiteľa, teda povinného. Rozhodcovskú doložku upravenú v zmluve správne považoval súd prvého stupňa za nekalú, postihnutú sankciou absolútnej neplatnosti.

Súd prvého stupňa vyvodil správny právny záver o tom, že zmluvná podmienka v štandardnej formulárovej zmluve alebo vo všeobecných obchodných podmienkach inkorporovaných do takejto zmluvy, ktorá nebola spotrebiteľom individuálne dojednaná a ktorá vyžaduje od spotrebiteľa, aby spory s dodávateľom riešil výlučne v rozhodcovskom konaní bráni tomu, aby na základe nej vydaný rozhodcovský rozsudok na návrh dodávateľa mohol byť exekučným titulom na udelenie poverenia pre exekútora. O túto zmluvnú podmienku ide aj vtedy, ak spotrebiteľ podľa neho má možnosť vybrať si medzi rozhodcovským a štátnym súdom, ale ak by sa podľa takejto doložky začalo rozhodcovské konanie na návrh dodávateľa, spotrebiteľ by bol nútený podrobiť sa rozhodcovskému konaniu alebo podať návrh na štátnom súde, ak by chcel zabrániť rozhodcovskému konaniu.“

19.2 Krajský súd v uznesení č. k. 23 CoE 140/2012-47 z 30. mája 2012 v podstatnom dôvodil: *„Exekučný súd je totiž v exekučnom konaní zo zákona oprávnený a povinný preskúmať rozhodcovský rozsudok z hľadísk vymedzených v § 45 zákona č. 244/2002 Z. z. o rozhodcovskom konaní. Toto zákonné ustanovenie umožňuje exekučnému súdu preskúmať aj materiálnu správnosť rozhodcovského rozsudku. Ak zistí naplnenie niektorého z dôvodov uvedených v § 45 zákona č. 244/2002 Z. z. o rozhodcovskom konaní, je povinný exekučné konanie zastaviť bez ohľadu na to, v akom štádiu sa exekučné konanie nachádza. Vydanie poverenia na vykonanie exekúcie súdnemu exekútorovi, vydanie upovedomenia o začatí exekučného konania, či vydanie exekučného príkazu a samotné uskutočňovanie exekúcie jednotlivými spôsobmi uvedenými v § 63 Ex. por. sú z tohto pohľadu právne irelevantné. Ustanovením § 45 zákona č. 244/2002 Z. z. o rozhodcovskom konaní tak nie je vylúčená možnosť exekučného súdu zastaviť exekúciu za splnenia predpokladov uvedených v § 57 Ex. por. S poukazom na uvedené, odvolací súd vzhľadom na námietku oprávneného uzaviera, že aj po preskúmaní žiadosti o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie, návrhu na vykonanie exekúcie a exekučného titulu podľa ustanovenia § 44 ods. 2 Ex. por. so zákonom a poverení súdneho exekútora po tomto preskúmaní, má exekučný súd právo*

a aj povinnosť exekúciu vyhlásiť za neprípustnú a zastaviť ju, ak sú na to splnené podmienky.“

19.3. Krajský súd v uznesení č. k. 16 CoE 51/2012-42 zo 16. mája 2012 v podstatnom dôvodil: *„Odvolací súd konštatuje, že udelenie poverenia na vykonanie exekúcie nie je také procesné rozhodnutie, ktoré by vylučovalo čiastočné alebo úplné zastavenie exekúcie pre nesúlad exekučného titulu so zákonom. Takýto postup je zákonný, výslovne upravený v § 45 ods. 1, 2 zák. č. 244/2002 Z. z. o rozhodcovskom konaní. Keďže súd je oprávnený v každom štádiu exekučného konania skúmať z úradnej povinnosti, či tu nie je daný niektorý z dôvodov, pre ktorý by musel exekúciu zastaviť, samotné udelenie poverenia na vykonanie exekúcie preto nie je prekážkou pre rozhodnutie o zastavení exekúcie, keď sú preto splnené podmienky. Zákonodarca jednoznačne uzákonil možnosť pre exekučný súd zastaviť exekúciu napriek právoplatnému rozhodcovskému rozsudku, ak má nedostatky uvedené v § 40 písm. a/, b/, alebo ak rozhodcovský rozsudok zaväzuje účastníka rozhodcovského konania na plnenie, ktoré je objektívne nemožné, právom nedovolené, alebo odporuje dobrým mravom. Uvedené ustanovenie je podľa súdnej praxe plne aplikovateľné aj na naplnenie čl. 6 smernice 93/13/EHS a umožňuje zastaviť exekúciu aj pokiaľ ide o plnenie z neprijateľných zmluvných podmienok.*

V prejednávanej veci súd prvého stupňa potom opodstatnene poukázal na to, že predmetná rozhodcovská doložka sa javí ako nevyvážená, a preto predstavujúca neprijateľnú zmluvnú podmienku v zmysle § 53 ods. 4 písm. r/ Obč. zák. Zatiaľ čo veriteľ má zjavne viaceré výhody v porovnaní so situáciou, kedy bola vec prejednávaná riadnymi súdmi, v danej veci oprávnený vo svojom odvolaní neuvádza, aké výhody z nej plynú pre spotrebiteľa. Okrem toho rozhodcovské konania podľa zistenia komisie nie sú v súlade s viacerými zásadami obsiahnutými v odporúčaní komisie 98/257/ES z 30. marca 1998 o zásadách platných pre orgány príslušné pre mimosúdne urovnávanie spotrebiteľských sporov. ...

Súd prvého stupňa vyvodil správny záver o tom, že o neprijateľnú zmluvnú podmienku pritom ide aj vtedy, ak spotrebiteľ podľa neho má možnosť vybrať si medzi rozhodcovským a štátnym súdom, ale ak by sa podľa takejto doložky začalo rozhodcovské konanie na návrh dodávateľa, spotrebiteľ by bol nútený podrobiť sa rozhodcovskému

konaniu, alebo podať návrh na štátnom súde, ak by chcel zabrániť rozhodcovskému konaniu tak, ako tomu bolo v tomto prípade.“

19.4 Krajský súd v uznesení č. k. 23 CoE 145/2012-60 z 8. júna 2012 v podstatnom dôvodil: *„Správny bol záver súdu prvého stupňa, ktorý uviedol, že predmetnú zmluvu je, potrebné posudzovať podľa ustanovení o spotrebiteľskom práve, keďže medzi účastníkmi bola uzatvorená zmluva o spotrebiteľskom úvere. Podľa odvolacieho súdu sa v prejednávanej veci jedná o zmluvu o úvere uzavretú podľa príslušných ustanovení Obč. zák., na ktoré sa následne vzťahujú ustanovenia o spotrebiteľoch podľa § 52 ods. 1 Obč. zák. a nasl. Spotrebiteľské právo patrí k najviac sa rozvíjajúcim oblastiam práva, ktorého základnou funkciou je ochrana spotrebiteľa ako slabšej strany. V zmysle § 3 ods. 3 zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa každý spotrebiteľ má právo na ochranu pred neprijateľnými podmienkami v spotrebiteľských zmluvách. Týmito sú zmluvy uzavreté podľa Obč. zák. alebo Obch. zák., ako aj všetky tie zmluvy, ktorých charakteristickým znakom je, že sa uzatvárajú vo viacerých prípadoch a je obvyklé, že spotrebiteľ obsah zmluvy podstatným spôsobom neovplyvňuje.*

Ustanovenie § 45 ods. 2 zák. č. 244/2002 Z. z. o rozhodcovskom konaní umožňuje súdu príslušnému na výkon rozhodnutia alebo na exekúciu zastaviť výkon rozhodcovského rozsudku alebo exekučné konanie aj bez návrhu, ak zistí v rozhodcovskom konaní nedostatky podľa ods. 1 písm. b/ alebo c/, t. j. ak rozhodcovský rozsudok má nedostatok uvedený v § 40 písm. a/, b/, alebo ak rozhodcovský rozsudok zaväzuje účastníka rozhodcovského konania na plnenie, ktoré je objektívne nemožné, právom nedovolené alebo odporuje dobrým mravom. V danom prípade súd prvého stupňa zistil nedostatky v rozhodcovskom konaní až po udelení poverenia súdnemu exekútorovi na vykonanie danej exekúcie. Ex. por., resp. jeho jednotlivé ustanovenia je potrebné vykladať v súlade s celkovým účelom tohto právneho predpisu, a teda v ich vzájomných súvislostiach, a nie izolovane. Záver exekučného súdu o jeho oprávnení preskúmať súlad exekučného titulu so zákonom v ktoromkoľvek štádiu exekučného konania a nielen pred vydaním poverenia plne korešponduje so zámerom zákonodarcu vyjadreným aj v iných ustanoveniach Ex. por. a nielen v § 44 ods. 2 Ex. por. v platnom znení. ...

Aj v prejednávanej veci súd prvého stupňa opodstatnene poukázal na to, že zmluvné podmienky, ktoré sú súčasťou zmluvy o poskytnutí úveru vylučujú uplatňovanie pravidiel na ochranu spotrebiteľa. Predmetná rozhodcovská doložka sa z dôvodov, na ktoré poukázal súd prvého stupňa javí ako absolútne nevyvážená, a preto nekalá. Zatiaľ čo veriteľ má zjavne viaceré výhody v porovnaní so situáciou, kedy bola vec prejednávaná riadnymi súdmi, v danej veci oprávnený vo svojom odvolaní neuvádza, aké výhody z nej plynú pre spotrebiteľa. Okrem toho rozhodcovské konania podľa zistenia Komisie nie sú v súlade s viacerými zásadami obsiahnutými v odporúčaní komisie 98/257/RS z 30. marca 1998 o zásadách platných pre orgány príslušné pre mimosúdne urovnávanie spotrebiteľských sporov.“

20. Ústavný súd preskúmal výklad krajského súdu a jeho úvahy vo vzťahu aj k zmluvným podmienkam obsahujúcim rozhodcovskú doložku, ktorá zakladala právomoc rozhodcovského súdu, ktorého rozsudok bol následne exekučným titulom slúžiacim ako právny podklad na začatie exekučného konania voči dlžníkovi. Krajský súd správne posúdil právny vzťah medzi sťažovateľkou a dlžníkom ako spotrebiteľský právny vzťah a následne vychádzajúc z príslušných ustanovení § 52 a § 53 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v platnom znení (ďalej len „Občiansky zákonník“) a naň nadväzujúcu legislatívnu úpravu zákona č. 258/2001 Z. z. o spotrebiteľských úveroch v platnom znení, ako aj s poukazom na ustanovenia smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách, ako aj ustálenej judikatúry ústavného súdu a európskych súdnych inštitúcií aplikoval na jeho posúdenie ustanovenia spotrebiteľského práva. Ako rozporné s týmito právami následne vyhodnotil aj tie ustanovenia zmluvy o úvere zakladajúce právomoc rozhodcovského súdu na konanie z viacerých dôvodov, ako napr. absencia individuálne dojednanej takejto podmienky, reálna nemožnosť dlžníka ako spotrebiteľa ovplyvniť jej obsah koncipovaný formulárovou zmluvou a ďalšie. Pokiaľ je teda právomoc rozhodcovského súdu založená na absolútne neplatnom zmluvnom dojednaní, je nepochybné, že aj samotný rozhodcovský rozsudok ako celok bol vydaný v rozpore so zákonom a nemôže byť spôsobilým exekučným titulom, na základe ktorého by oprávnenému voči povinnému vznikol nárok, ktorý by bol vynutiteľný v exekučnom konaní.

21. Krajský súd v rozsahu svojej prieskumnej právomoci odvolacieho súdu teda preskúmal v rozsahu sťažovateľkou uplatnených odvolacích dôvodov napadnuté rozhodnutia okresného súdu, s ktorými sa v plnom rozsahu stotožnil, a tiež konštatoval, že exekučný súd má právo preskúmať súlad exekučného titulu so zákonom nielen v štádiu konania pred udelením poverenia exekútorovi na vykonanie exekúcie, ale kedykoľvek v priebehu exekučného konania, a to na návrh účastníka konania, ako aj bez tohto návrhu.

22. Záver krajského súdu o oprávnení okresného súdu preskúmať súlad exekučného titulu so zákonom v ktoromkoľvek štádiu exekučného konania, a nielen pred vydaním poverenia, plne korešponduje so zámerom zákonodarcu vyjadreným aj v iných ustanoveniach Exekučného poriadku, a nielen v § 44 ods. 2 Exekučného poriadku. Z ustanovenia § 57 ods. 1 Exekučného poriadku napr. vyplýva viacero dôvodov, kvôli ktorým exekučný súd už začaté exekučné konanie zastaví, pričom viaceré z týchto dôvodov závisia práve od preskúmania exekučného titulu. Už začaté exekučné konanie tak exekučný súd obligatórne zastaví, napr. v prípade, ak zistí, že exekučné konanie sa začalo bez toho, aby sa exekučný titul stal vykonateľným [§ 57 ods. 1 písm. a) Exekučného poriadku], alebo v prípade, ak v už začatom exekučnom konaní zistí, že rozhodnutie, ktoré je podkladom na vykonanie exekúcie, bolo po začatí exekúcie zrušené alebo sa stalo neúčinným [§ 57 ods. 1 písm. b) Exekučného poriadku], alebo ak v prebiehajúcom exekučnom konaní zistí, že právo priznané exekučným titulom dodatočne zaniklo [§ 57 ods. 1 písm. f) Exekučného poriadku], alebo ak už začatú exekúciu súd vyhlásil za neprípustnú, pretože je tu iný dôvod, pre ktorý exekúciu nemožno vykonať [§ 57 ods. 1 písm. g) Exekučného poriadku]. Z ustanovenia § 57 ods. 2 Exekučného poriadku vyplýva povinnosť súdu zastaviť exekučné konanie, ak to vyplýva aj z iného právneho predpisu alebo Exekučného poriadku. Takýmto právnym predpisom bol v okolnostiach posudzovanej právnej veci sťažovateľky nepochybne zákon o rozhodcovskom konaní, ktorý vo svojom ustanovení § 45 ods. 1 písm. c) v spojení s ustanovením § 45 ods. 2 zaväzuje súd na zastavenie prebiehajúceho exekučného konania, ak rozhodcovský rozsudok zaväzuje účastníka rozhodcovského konania na plnenie, ktoré je objektívne nemožné, právom nedovolené alebo odporuje dobrým mravom.

23. Z uvedeného vyplýva, že okresný súd je nielen oprávnený, ale aj povinný skúmať zákonnosť exekučného titulu v ktoromkoľvek štádiu už začatého exekučného konania, a nielen v súvislosti s vydaním poverenia na vykonanie exekúcie, a to napr. aj pre účely zistenia existencie dôvodu, pre ktorý by bolo potrebné už začaté exekučné konanie zastaviť.

24. Ústavný súd v nadväznosti na uvedené poukazuje aj na ustálenú judikatúru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“), ktorý v rozsudku sp. zn. 3 Cdo/164/1996 z 27. januára 2007 publikovanom v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu SR a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. R 58/1997 uviedol, že *„súdna exekúcia môže byť nariadená len na základe titulu, ktorý je vykonateľný po stránke formálnej a materiálnej. Ak bude exekúcia podľa titulu, ktorý tieto požiadavky nespĺňa, aj napriek tomu nesprávne nariadená, musí byť v každom štádiu konania i bez návrhu zastavená.“*

25. S prihliadnutím na postavenie ústavného súdu vo vzťahu k rozhodovacej činnosti všeobecných súdov a na odôvodnenie napadnutého rozhodnutia krajského súdu (aj v spojení s odôvodnením napadnutého rozhodnutia okresného súdu, pozn.) a tiež s poukazom na to, že obsahom práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nie je právo na rozhodnutie v súlade s právnym názorom účastníka súdneho konania, resp. právo na úspech v konaní (obdobne napr. II. ÚS 218/02, III. ÚS 198/07, I. ÚS 265/07, III. ÚS 139/08), ústavný súd sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

II.D

K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu napadnutými rozhodnutiami krajského súdu

26. Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastniť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Podľa čl. 1 dodatkového protokolu každá fyzická osoba alebo právnická osoba má právo pokojne užívať svoj majetok. Nikoho nemožno zbaviť jeho majetku s výnimkou verejného záujmu a za

podmienok, ktoré ustanovuje zákon a všeobecné zásady medzinárodného práva. Toto ustanovenie však nebráni právu štátu prijímať zákony, ktoré považuje za nevyhnutné, aby upravil užívanie majetku v súlade so všeobecným záujmom alebo zabezpečil platenie daní alebo iných poplatkov alebo pokút.

27. Ústavný súd po preskúmaní napadnutého postupu a rozhodnutí krajského súdu a okresného súdu (v nadväznosti na potvrdené závery rozhodnutí okresného súdu krajským súdom v odvolacom konaní, pozn.) dospel k záveru, že z ich odôvodnení nemožno vyvodiť nič, čo by signalizovalo, že by mohlo dôjsť k neprípustnému zásahu do základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a do práva na ochranu majetku podľa čl. 1 dodatkového protokolu, keďže všeobecné súdy v posudzovanom prípade ústavne konformným spôsobom interpretovali a aplikovali príslušné právne normy (v danom prípade ustanovenia Exekučného poriadku).

28. Na základe uvedeného ústavný súd konštatuje, že medzi namietaným postupom a rozhodnutiami krajského súdu (tak aj rozhodnutí okresného súdu vzhľadom na ich potvrdenie krajským súdom v odvolacom konaní, pozn.) a základným právom podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a právom podľa čl. 1 dodatkového protokolu neexistuje taká príčinná súvislosť, ktorá by zakladala možnosť vysloviť porušenie týchto práv po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie, v dôsledku čoho pri predbežnom prerokovaní sťažnosť sťažovateľky aj v tejto jej časti odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

II.E

K namietanému porušeniu čl. 12 ods. 2 ústavy a čl. 14 dohovoru uznesením napadnutými rozhodnutiami krajského súdu

29. Podľa čl. 12 ods. 2 ústavy základné práva a slobody sa zaručujú na území Slovenskej republiky všetkým bez ohľadu na pohlavie, rasu, farbu pleti, jazyk, vieru a náboženstvo, politické či iné zmýšľanie, národný alebo sociálny pôvod, príslušnosť k národnosti alebo k etnickej skupine, majetok, rod alebo iné postavenie. Nikoho nemožno

z týchto dôvodov poškodzovať, zvýhodňovať alebo znevýhodňovať. Podľa čl. 14 dohovoru užívanie práv a slobôd priznaných dohovorom musí byť zabezpečené bez diskriminácie založenej na akomkoľvek dôvode, ako je pohlavie, rasa, farba pleti, jazyk, náboženstvo, politické alebo iné zmýšľanie, národnostný alebo sociálny pôvod, príslušnosť k národnostnej menšine, majetok, rod alebo iné postavenie.

30. Ustanovenie čl. 12 ods. 2 ústavy má charakter ústavného princípu, ktorý sú povinné rešpektovať všetky orgány verejnej moci pri výklade a uplatňovaní ústavy. Tieto ustanovenia ústavy sú vždy implicitnou súčasťou rozhodovania ústavného súdu, t. j. aj jeho rozhodovania o porušovaní základných práv a slobôd garantovaných ústavou podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, a preto ak neboli porušené základné práva a slobody sťažovateľa, nie je potrebné deklarovať ani porušenie týchto ustanovení ústavy (IV. ÚS 119/07).

31. Ústavný súd aj vo vzťahu k čl. 14 dohovoru poukazuje na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva, z ktorej vyplýva, že uvedený článok iba dopĺňa ostatné hmotnoprávne ustanovenia dohovoru a jeho protokolov. Tento článok však nemá vlastnú nezávislú existenciu, ale je účinný len vo vzťahu k právam a slobodám, ktoré sú zaručené ustanoveniami dohovoru (IV. ÚS 47/05).

32. Porušenie čl. 12 ods. 2 ústavy a porušenie zákazu diskriminácie zaručeného v čl. 14 dohovoru odôvodňovala sťažovateľka tým, že mala v konaní pred všeobecným súdom výrazne nevýhodné postavenie a bolo s ňou zaobchádzané odlišne, súdy konali bez jej vedomia a pod. Z uvedeného vyplýva, že porušenie označených článkov ústavy a dohovoru sťažovateľka spája s porušením svojho základného práva na súdnu ochranu (čl. 46 ods. 1 ústavy) a práva na spravodlivé súdne konanie (čl. 6 ods. 1 dohovoru), ktorého porušenie však ústavný súd v postupe a rozhodnutí krajského súdu nezistil, a preto nemohol konštatovať ani porušenie zákazu diskriminácie zaručeného čl. 12 ods. 2 ústavy a čl. 14 dohovoru, a to z dôvodu absencie akejkoľvek spojitosti (príčinnej súvislosti) medzi namietaným porušením označených článkov ústavy a dohovoru a namietaným postupom a rozhodnutím krajského súdu. Z tohto dôvodu je sťažnosť sťažovateľky aj v tejto jej ostatnej časti zjavne neopodstatnená (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

33. Pretože sťažnosť bola odmietnutá ako celok, ústavný súd o ďalších návrhoch sťažovateľky uplatnených v sťažnosti nerozhodoval.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 22. augusta 2012